

FEDERATION CYNOLOGIQUE INTERNATIONALE (AISBL)

Place Albert 1er, 13, B 6530 Thuin (Belgique), tel : +32.71.59.12.38, fax : +32.71.59.22.29, email : info@fci.be

---

F.C.I. RAHVUSVAHELISED ARETUSREEGLID

SISSEJUHATUS

1. FCI aretusreeglid on kohustuslikud kõikidele liikmesmaadele ja lepingupartneritele.

- Käesolevad FCI aretusreeglid kehtivad otseselt nii kõigile FCI liikmesriikidele kui ka lepingupartneritele. See tähendab, et aretusse kuuluvad vaid tõtunnistusega koerad, kellel on usaldusväärne iseloom, kes on terved nii funktsionaalses kui ka pärilikus mõttes ning on registreeritud FCI tunnustatud tõuraamatus või -registris. Lisaks sellele peavad nad täitma FCI liikmete või partnerite esitatud nõudeid.
- Pärilikus mõttes terveks loetakse ainult neid koeri, kes annavad edasi tõustandardile vastavaid jooni, tõule iseloomulikku tüüpi ja tõule sobivat iseloomu. Ka ei ole neil olulisi pärilikke defekte, mis võiksid kahjustada järglaste tervist. FCI liikmed ja lepingupartnerid peavad selles mõttes takistama igasuguseid liialdusi tõuomastes joontes, mis võiksid kaasa tuua koerte tervise halvenemist.
- Aretada ei või koeri, kellel on tõsiseid vigu, nt ebakindel iseloom, kaasasündinud kurtus või pimedus, jänsemokk, hundikurk, tõsised hambumusvead või lõualuude anomaaliad, PRA, epilepsia, krüptorhism, monorhism, albinism, ebaõige karvavärvus või diagnoositud raske puusaliigese düspaasia.
- Mis puutub sellistesse esilekerkivatesse pärilikesse vigadesse, nagu nt puusaliigese düspaasia või PRA, siis FCI liikmes- ja partnerriigid on kohustatud registreerima defektiga loomi ning võitlema meetodiliselt nende vigadega, pidades vastavat registrit ja andes neis küsimustes vajadusel FCI-le aru.
- FCI-d koos liikmete ja partnermaadega toetab Teaduskomisjon, mis hindab, abistab ja nõustab pärilike vigadega võitlemist. Kui Teaduskomisjon võtab vastu mingi abinõude loendi, siis see tuleb see vastu võtta ka FCI Peakomitees ja on siduv kõigile.
- Aretusküsimuste pädevus ja vastutus lasuvad liikmes- ja partnerriikidel ning need hõlmavad aretuslaseid juhtnõore, nõustamist ja järelvalvet koos tõuraamatu pidamisega.
- FCI liikmes- ja partnerriigid on kohustatud kooskõlastama oma aretusnõuded FCI aretusreeglitega, milles on sätestatud aretuse eesmärgid. Sellised määrused peavad mõistlikult arvestama [töötavate] tõugude tööomadusi.

Aretustegevust ei tohi võimaldada koerte vahendajatele ja ärilisel otstarbel kasvatajatele.

2. Emase ja isase koera omanike õigused ja kohustused alluvad kohaliku riigi seadusandlusele, kohaliku kennelorganisatsiooni määrustele, tõuorganisatsioonidele ja eraviisilisele kokkuleppele. Juhul, kui selliseid reegleid ja kokkuleppeid ei eksisteeri, kehtivad FCI aretusreeglid.
- Isaste koerte aretajail ja omanikel soovitatakse enne iga paaritust teha kirjalik leping, kus on

sätetatud kummagi osapoole rahalised kohustused.

- Koera "omanik" on see isik, kes on looma seaduslikult omandanud, kelle omandusse koer kuulub ja kes võib oma omandiõigust tõestada kehtiva registreerimis- ja tõutunnistusega.
- "Aretusisase valdaja" on kas isase omanik või isik, kellele omanik on andnud õiguse isase koera kasutamiseks aretuses.

EMASE TRANSPORDI- JA HOIDMISKULUD

3. Soovitatakse, et isase koera juurde viib emase kas emase omanik või siis isik, keda ta usaldab. Kui emane jääb mitmeks päevaks isase omaniku või agendi juurde, katab emase omanik emase söötmise ja majutamisega seotud kulud ning vajadusel ka veterinaarteenuse ning mistahes kahjud, mis emane koer tekitab isase koera valdaja kodus või kennelis. Emase omanik katab ka emase sõidukulud.

VASTUTUS

4. Erinevate maade seadused sätestavad selle, et inimene, kes looma hoiule võtab ja tema eest hoolitseb, vastutab seaduse ees nende kahjude eest, mis sel ajavahemikul on tekitatud kolmandatele isikutele. Isase koera omanik/agent peab seda arvestama, kui taotleb isikliku vastutuse kindlustuskatet.

EMASE SURM

5. Kui emane koer peaks surema isase koera valdaja hooldusel, peab viimane tunnustatud veterinaarilt võtma surma põhjuste kohta tõendi. Ta peab emase omanikku teavitama surmast ja selle põhjusest võimalikult ruttu.
Kui emase omanik peaks soovima surnud koera näha, ei tohi isase valdaja talle seda keelata.
Kui surma põhjuseks võib olla isase valdaja hooletus, peab viimane kompenseerima emase omanikule selle kaotuse.
Kui aga selgub, et isase valdaja ei olnud emase koera surmas mingil viisil süüdi, peab emase koera omanik hüvitama isase koera valdajale kõik surmaga seotud kulutused.

ISASE VALIK

6. Isase koera valdaja on kohustatud paaritama emast ainult selle koeraga, kes on lepingus märgitud. Kui see isane ei suuda paaritada, ei tohi teda teisega asendada ilma emase omaniku eelneva nõusolekuta. Igal juhul on keelatud paaritada emast ühel inna-ajal rohkem kui ühe isasega.

JUHUSLIK PAARITUS

7. Juhul kui emane paaritus plaanimatult mingi teise koeraga kui sellega, kelle osas oli kokku lepitud, peab isase valdaja, kelle juures emane hoiul on, sellest emase omanikku teavitama ja hüvitama emase omanikule kõik kulud, mis on seotud selle juhusliku paaritusega.
Plaanimata paarituse korral on keelatud teostada teist paaritust varem plaanitud isasega.
Neil juhtudel ei tohi isase omanik nõuda mingit paaritustasu.

ISASE VALDAJA KINNITUS

8. Isase koera valdaja teatab kirjalikult paarituslepingus, et paaritus toimus kokkulepitud isasega. Oma allkirjaga kinnitab ta seda, et oli paarituse tunnistajaks.
Kui tõuraamatut pidav organisatsioon nõuab mingeid lisadokumente, siis on emase koera omaniku ülesanne need muretseda, täita need õigesti ära ja võtta isase valdajalt neile allkiri.

Paaritusleping peab sisaldama järgmist teavet:

- a) isase nime ja registrinumbrit,
- b) emase nime ja registrinumbrit,
- c) Isase valdaja/ omaniku nime ja aadressi,
- d) paarituse hetkel emase koera omaniku nime ja aadressi ning võimalusel ka kuupäeva, millal emane osteti,
- e) paarituse kohta ja aega,
- f) isase valdaja/omaniku ja emase omaniku allkirju,
- g) kui tõuregistrit pidav organisatsioon nõuab isase koera tõutunnistuse koopiat või väljavõtet, siis peab isase koera valdaja need tasuta emaniku omasele andma.

PAARITUSTASU MAKSMINE

9. Isase omanik võib keelduda paarituslepingule alla kirjutamast kuni kokkulepitud paaritustasu pole makstud. Ta ei tohi aga hoida emast pandina.
10. Kui kokkulepitud isane ei paarita mingil põhjusel või kui emane ei lase end paaritada, on isase omanikul õigus tasule vastavalt artiklile. Ta ei tohi aga nõuda paaritustasu.
11. Peale kokkulepitud paaritustasu ei ole isase omanikul mineid õigusi pesakonnale. Tal ei ole õigust saada pesakonnast ühte kutsikat.
Kui aga on vastastikune kokkulepe, et paaritustasuks on kutsikas, peab see olema sätestatud kirjalikult enne paaritust. Kirjalikus lepingus peavad olema järgmised sätted.
- a) kuupäev, millal isase omanik võib kutsikat valima tulla,
  - b) kuupäev, millal isase omanik võib valitud kutsikale järele tulla,
  - c) kuupäev, millal isase omanik peab kutsikka valima (pärast seda kuupäeva kaotab ta õiguse kutsika valikule),
  - d) kuupäev, mil isase omanik peab kutsikale järele tulema (pärast mida tema õigused kutsikat saada kaovad),
  - e) kokkulepe transpordikulude osas,
  - f) erikokkulepped juhtumiteks, kui ei sünni elusaid kutsikaid, sünnib vaid üks kutsikas või kui valitud kutsikas sureb enne seda, kui isase omanik ta endale saab.

KUI EMANE JÄÄB TÜHJAKS

12. Pärast normaalset paaritust on isane koer oma kohuse täitnud ja seega on isase omanikul õigus kokkulepitud tasule. See ei tähenda, et emane tingimata viljastub. Kui emane jääb tühjaks, on isase omanikul õigus valida paaritustasu osalise tagastamise või emase järgmisel jooksuajal tasuta paaritamise vahel. Vastav kokkulepe tuleb teha kirjalikult ning see peab olema sätestatud paarituslepingus enne paarituse toimumist.
Tasuta paarituse õigus kaob isase koera omaniku muutusega või emase surmaga.
Juhul kui sperma analüüs näitab, et isane oli steriilne paarituse ajal, tuleb emase omanikule paaritustasu tagasi maksta.

KUNSTLIK SEEMENDAMINE

13. Kunstlikku seemendust ei tohi teha loomadele, kes pole enne loomulikult sünnitanud. Juhul kui emane seemendatakse kunstlikult, peab isase spermat võttev veterinaararst tagama kirjaliku tõendi tõuraamatut pidavale organisatsioonile, et kokkulepitud isaselt võeti värske või külmutatud sperma. Lisaks peab isase valdaja emase omanikule tasuta andma artiklis 7 esitatud dokumendid.
Sperma võtmise ja seemendamise kulud katab emase omanik. Viljastamist teostav arst peab kinnitama tõuraamatut pidavale organisatsioonile, et emane on kunstlikult seemendatud just selle isase spermaga. Tõendil peab olema viljastamise aeg ja koht, emase nimi ja

registreerimisnumber ning emase omaniku nimi ja aadress.

Isase omanik peab andma allkirjastatud paartuslepingu emase omanikule, mis on lisatud veterinaararsti tõendi juurde.

ARETUSÕIGUSE ÜLEANDMINE – RENDILEPPED

14. Reeglina loetakse kasvatajaks inimest, kellele kuulub emane koer paarituse hetkel. Õigust kasutada emast või isast aretuseks võidakse lepinguga anda kolmandatele isikutele. On nõutav, et selline aretusõiguste üleminek või rendilepe on kirjas enne paaritust. Aretusõiguste üleandmise kirjalik kokkulepe peab olema õigeaegselt esitatud tõuraamatut pidavale organisatsioonile ja vajadusel ka tõuklubile. Rendilepe peab olema esitatud pesakonna registreerimise taotlusele ja see peab selgelt välja tooma mõlema lepingulise osapoole õigused ja kohustused. Emase rentijat peetakse emase omanikuks poegimise hetkest kuni pesakonna võõrutamiseni.

PÕHIKÜSIMUSED

15. Kahe, FCI tunnustatud registreerimistunnistust omava sama tõugu puhtatõulise koera kutsikad, kes kantakse tõuregistrisse ilma piiranguteta, on tõukoerad ning neile võib väljastada FCI-s tunnustatud tõutunnistused. Reeglina tuleb kutsikas müüa või üle anda eraisikule, kelle nimele väljastatakse Export-tõutunnistus.
16. FCI tunnustatud tõutunnistused tõendavad pigem kutsikate päritolu kui registreeritud koera kvaliteeti.

PESAKONNA TÕURAAMTUSSE KANDMINE

17. Teiste kokkulepete puudmisel saab tiine emase uuest omanikust automaatselt ka oodatava pesakonna kasvataja.
18. Iga koer, kes on aretatud ja registreeritud FCI liikmes- või partnerriigis peab olema varustatud püsiva ja võltsimiskindla märgistusega, mis tuleb esitada ka tõutunnistusel.

Põhimõtteliselt registreeritakse pesakond selle riigi registrisse, kus elab emase omanik (résidence habituelle) ja saab kandma ka vastavat kennelnime. **Juhul kui püsivat elukohta (“résidence habituelle”) ei saa legaalselt määratleda, on emase omanikul õigus lasta pesakonnal sündida ja registreerida see selle maa registris, kus ta koera paarituse hetkel elab, eeldusel, et täidetud on järgmised tingimused:**

- omanik allub selle riigi kennelliidu reeglitele, kus ta paarituse hetkel elab,
- omanik peab esitama vastavate kohalike võimuorganite tõendi oma elukohast, mis näitab ära, et ta on elanud vastaval maal ilma katkestusteta vähemalt kuus kuud.

Nende nõuete järgmisel peab selle riigi kennelorganisatsioon, kus omanik paarituse hetkel elab, registreerima oma riigis sündinud pesakonna oma tõuregistris, väljastama tõutunnistused kutsikatele omaniku kennelnimel ja aadressil, kus too elab.

Erandid on lubatud juhtudel, kui koerte kasvataja asub maal, millel pole FCI tunnustatud tõuregistris. Sel juhul võib kasvataja registreerida pesakonna riigis, mis peab FCI tunnustatud tõuregistris.

Kõik pesakonnad peavad olema täielikult registreeritud, see hõlmab kõiki kutsikaid, keda kasvatatakse kuni registreerimistaotluse sisseandmiseni.

Tõutunnistused, mis olemuselt on sünnitunnistused, tuleb välja anda ainult õige vanemluse

korral. Normaalsel juhul paaritatakse emast vaid ühe isasega ühe pesakona saamiseks. Kõrvalekallete korral peavad kennelorganisatsioonid kasvataja kulu teostama vanemluse tuvastamise DNA-testiga.

LIIKMESRIIKIDE ARETUSNÕUDED

19. Liikmes- ja partnermaade aretusreeglid võivad ületada FCI omi oma nõuetes, kuid ei tohi olla konfliktis FCI artetusreeglitega.

KOKKUVÕTE

20. Käesolevad 1979. a. Rahvusvahelised Aretusreeglid on ülimuslikud 1934. a. Monaco Rahvusvaheliste Aretusreeglite suhtes. Kui teksti seaduslikul tõlgendamisel tekib eriarvamusi, on määrav käesoleva dokumendi saksakeelne versioon.

- Vastu võetud FCI Üldkogul 11. ja 12. juunil 1979. a. Bernis.
- Tõlgitud inglisekeelse versiooni järgi, mis kinnitatid 22. jaanuaril 1990. a..

Rasvases kirjas esitatud lõigud võttis peakomitee vastu Kyotos 2004. a. novembris .

Inglisekeelne originaal asub <http://www.fci.be/reglements.asp?lang=en&sel=5>